

การคาดการณ์อนาคต
อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน
ของประเทศไทย

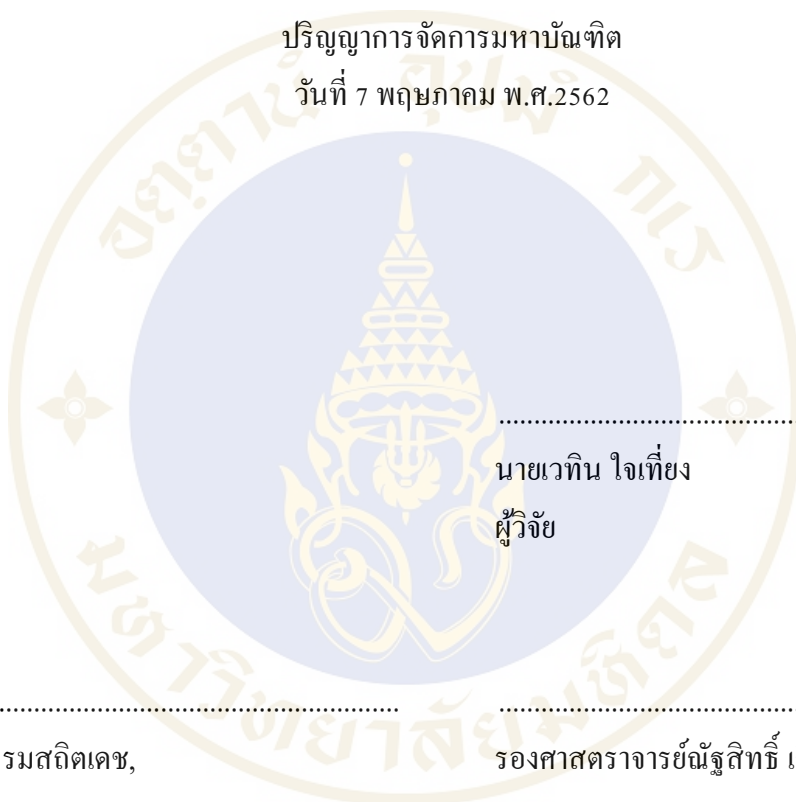

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

สารนิพนธ์
เรื่อง
การคาดการณ์อนาคต
อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน
ของประเทศไทย

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต
วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2562

นายเวทิน ใจเที่ยง
ผู้วิจัย

.....
ภูมิพร ธรรมสถิตเดช,
D.B.A.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
รองศาสตราจารย์ณัฐสิทธิ์ เกิดศรี,
Ph.D.
ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
ดวงพร อาภาศิลป์,
Ph.D.
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสน์ ทีททรัพย์,
D.B.A.
กรรมการสอบสารนิพนธ์

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องการคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก อาจารย์ภูมิพร ธรรมสถิตเดช ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่า ในการให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้วิจัยนำไปพัฒนาปรับปรุงงานวิจัยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ในการทำรายงานการศึกษาอิสระครั้งนี้ นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนสำเร็จเรียบร้อยโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการจัดการและกลยุทธ์ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดลทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ให้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำสารนิพนธ์ เพื่อการประยุกต์ใช้ในการทำงานจริง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา อาจารย์ทุกท่านที่ได้มอบความห่วงใย กำลังใจ คำปรึกษาให้แก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่งมาโดยตลอด คุณความดีของงานวิจัยนี้ขอมอบแด่วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดลที่ได้ให้การศึกษาแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

เวทิน ใจเที่ยง

การคาดการณ์อนาคต อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน ของประเทศไทย
 FORESIGHT RTE FOOD

เวทิน ใจเที่ยง 6050485

กจ.ม.

คณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ภูมิพร ธรรมสถิตเดช, D.B.A., รองศาสตราจารย์ฉัฐสิทธิ์ เกิดศรี,
 Ph.D., ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสน์ ทิททรัพย์, D.B.A.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม

โดยการศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้กระบวนการวิจัยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นหลัก เพื่อหาข้อมูลสนับสนุนแนวคิดการมองภาพอนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย ข้อจำกัดเกี่ยวกับนโยบาย แผนและมาตรการของรัฐที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม รวมทั้งข้อกฎหมายต่าง ๆ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก ได้มีการออกแบบคำถามเชิงบรรยาย โดยมีการร่างข้อคำถามที่มีลักษณะปลายเปิด ลักษณะของคำถามมีความยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป แนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมในอนาคต โดยแบ่งตามระยะสั้น กลาง ยาว สภาพปัจจัยภายนอกด้านต่าง ๆ ส่งผลกระทบให้เกิดโอกาสหรืออุปสรรคต่ออุตสาหกรรม

ผลการศึกษาพบว่าผู้ผลิต นักวิชาการ และผู้บริโภค มองภาพอนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยมีแนวโน้มไปในทางที่ดีในอนาคต สภาพปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ส่งผลกระทบในด้านดีสร้างโอกาสให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

คำสำคัญ : การคาดการณ์อนาคต/ อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน/ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)/ สภาพปัจจัยภายนอกต่าง ๆ/ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
บทคัดย่อ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
สารบัญ	1
สารบัญตาราง	3
สารบัญรูปภาพ	4
บทที่ 1 บทนำ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1.3 กรอบแนวคิด	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1.4 ขอบเขตงานวิจัย	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.1 แนวคิด ทฤษฎี	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.1.1 แนวคิดการมองอนาคต (Foresight)	Error! Bookmark not defined.
2.1.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพพื้นภายนอก (PESTEL Analysis)	Error!
2.1.3 ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Scenario Analysis)	Error! Bookmark not defined.
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.2.1 อุตสาหกรรมอาหาร ถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของไทย	Error! Bookmark not defined.
2.2.2 สถานการณ์และแนวโน้มของอุตสาหกรรมอาหารและธุรกิจอาหาร	Error!
	Bookmark not defined.

2.2.3 สถานการณ์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปพร้อมทานในอนาคต **Error!**

Bookmark not defined.

2.2.4 สถานการณ์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปพร้อมทานในระดับโลก **Error!**

Bookmark not defined.

2.2.5 ภาพรวมตลาดโลก กระแสของโลกที่มีผลต่อตลาดอาหารพร้อมทาน
Error! Bookmark not defined.

2.2.6 แนวโน้มอุตสาหกรรมอาหารไทย ในปี 2560**Error! Bookmark not defined.**

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี **Error!**

Bookmark not defined.

2.2.8 แผนยุทธศาสตร์ครัวไทยสู่โลก พ.ศ. 2559-2564**Error! Bookmark not defined.**

defined.

2.2.9 กลยุทธ์การปรับตัวของอุตสาหกรรมอาหารไทย**Error! Bookmark not defined.**

defined.

2.2.10 การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านอาหารของไทย **Error!**

Bookmark not defined.

บทที่ 3 ระเบียบการวิจัย

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

3.1 การกำหนดกลุ่มประชากร **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยและการเก็บข้อมูล **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

3.3 คำถามสำหรับสัมภาษณ์ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

3.5 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

บทที่ 4 ผลวิเคราะห์ข้อมูล

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยอภิปรายและข้อเสนอแนะ

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

- 5.1 การสรุปผลการวิจัย **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- 5.2 อภิปรายผลวิจัยในการนำไปประยุกต์ใช้ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- 5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต **ERROR!**

BOOKMARK NOT DEFINED.

- 5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- 5.5 ข้อจำกัดในการวิจัย **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

บรรณานุกรม 31

ประวัติผู้วิจัย 40

สารบัญตาราง

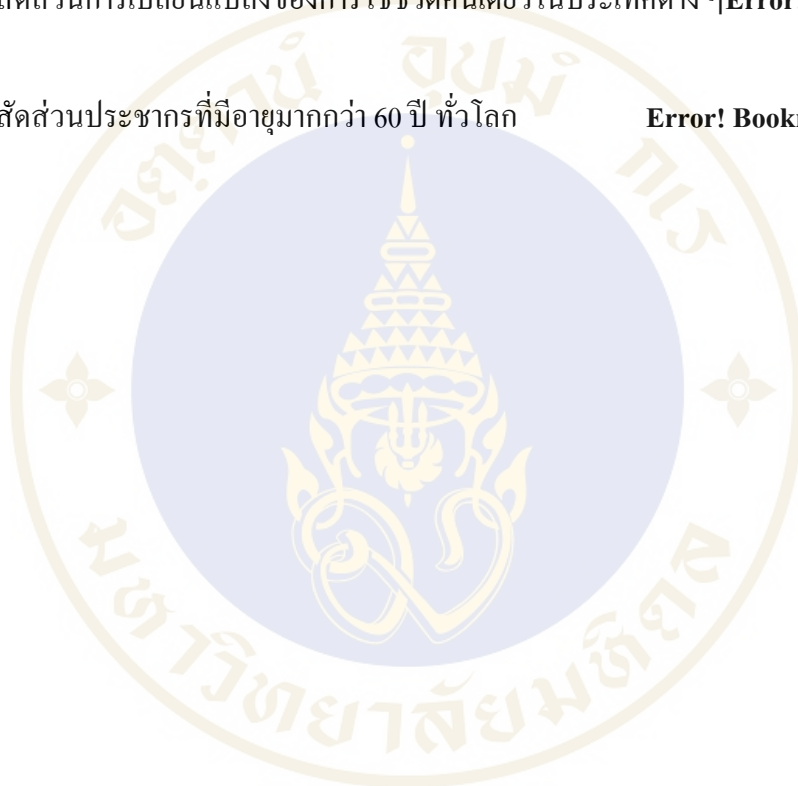
ตารางที่	หน้า
4.1	ผู้ผลิตมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม 5-20 ปีข้างหน้า Error! Bookmark not defined.
4.2	นักวิชาการมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม 5-20 ปีข้างหน้า Error! Bookmark not defined.
4.3	ผู้บริหารมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม 5-20 ปีข้างหน้า Error! Bookmark not defined.
5.1	ผู้วิจัยมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม 5-20 ปีข้างหน้า Error! Bookmark not defined.

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
2.1 การคาดการณ์ร้อยละของประชากรโลกที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองในปี ค.ศ. 2050	Error!
Bookmark not defined.	
2.2 สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของการใช้ชีวิตคนเดียวในประเทศต่าง ๆ	Error! Bookmark not defined.
defined.	
2.3 สัดส่วนประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ทั่วโลก	Error! Bookmark not defined.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมอาหารถือเป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่สำคัญมากที่สุดของไทย เนื่องจากมีความพร้อมทั้งวัตถุดิบ แรงงาน และเทคโนโลยีแปรรูป ที่เชื่อมโยงเข้ากับอุตสาหกรรมเกษตรดั้งเดิมของไทย อุตสาหกรรมอาหารมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องทั้งในปัจจัยด้านการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของประชากรและจำนวนนักท่องเที่ยว และกำลังซื้อของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของประเทศไทยได้มีการประกาศนโยบาย “Thailand 4.0” ที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ภาครัฐบาลได้พยายามอย่างยิ่งที่จะผลักดันให้ SME ไทย กลายเป็นทั้ง Smart Farmer และ Smart SME ขณะที่ภาคส่วนอุตสาหกรรมจะผลักดันให้กลายเป็นอุตสาหกรรมอัจฉริยะมากขึ้น เทรนด์อาหารที่จะมาในอนาคตภายใต้การเปลี่ยนผ่านจากอุตสาหกรรมเดิมที่มีการส่งออกในรูปแบบวัตถุดิบเป็นหลัก ไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ดังนั้นอุตสาหกรรมอาหารจึงต้องมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆเพิ่มขึ้น นอกจากนี้เพื่อตอบสนองในมิติของความต้องการของผู้บริโภค การเพิ่มมูลค่าของสินค้า, ผลิตภัณฑ์หรือบริการให้มีมูลค่าสูงขึ้น ยังต้องมีมุมมองในเรื่องของพลังงานที่ใช้และความยั่งยืน “Sustainability” เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งเรื่องของเทคโนโลยีพลังงานและความยั่งยืน จะเป็นตัวแปรที่สำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมอาหารของไทย

ในการศึกษานี้ได้มุ่งเน้นในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน (Ready to Eat, RTE) เนื่องจากเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและมีแนวโน้มการเติบโต ทั้งในปัจจุบันของความเป็นเมืองหรือวิถีชีวิตแบบคนเมือง (Urbanization) ที่ขยายเพิ่มขึ้น รูปแบบการใช้ชีวิตของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป การเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) และการพัฒนาเทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรม ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารพร้อมทานเนื่องจากความพร้อมในภาพรวมทั้งในด้านของวัตถุดิบ ความสามารถทางด้านแรงงาน การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ และการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานวิชาการต่าง ๆ โดยในบางกลุ่มผลิตภัณฑ์อาจจะต้องพัฒนาหรือต้องการการส่งเสริมในลักษณะที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น

การมองอนาคต (Foresight) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล จากผลกระทบดังกล่าว ทำให้อุตสาหกรรมอาหารพร้อมทานควรมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจ คือ การมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความปลอดภัย และสารอาหารที่เหมาะสมเพื่อสุขภาพที่ดีของ

ผู้บริโภค และการกำหนดเป้าหมายขององค์กรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือ Sustainability ทั้งปัจจุบันนำเข้า กระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รวมถึงการขนส่ง เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจและประสบความสำเร็จในการสร้างการสื่อสารทางการตลาดไปยังผู้บริโภค และกลุ่มเป้าหมายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

แนวโน้มอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานในอนาคต ในปัจจุบันพฤติกรรมผู้บริโภคได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องของการบริโภคอาหารต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ผู้บริโภคใส่ใจสุขภาพมากขึ้น และมีความนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ (organic food) ต้องการอาหารที่ผลิตจากวัตถุดิบที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตต้องผ่านกระบวนการปลอดสารปนเปื้อน และผ่านกระบวนการแปรรูปน้อยที่สุด เมื่อความต้องการของผู้บริโภคมีความต้องการเปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการควรตระหนักถึงความสำคัญของกรรมวิธีทางการผลิต ทุกขั้นตอนจะต้องคำนึงถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงภาพรวมของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย
2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยในอนาคต
3. เพื่อทราบถึงปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

1.3 กรอบแนวคิด

มุ่งเน้นการศึกษาในประเด็นเรื่องคาดวางแผนของการคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยในอนาคต

1.4 ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับอนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย ผลกระทบภายนอกที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมและมูลค่าทาง

เศรษฐกิจ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการวางแผนสำหรับธุรกิจอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ การสัมภาษณ์ผู้ผลิต นักวิชาการ ผู้บริโภค ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ ในภาคอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานจำนวน 9 ราย มีระยะเวลาในการศึกษาวิจัย ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน 2562

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประยุกต์เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยในอนาคต และเป็นแนวทางการวางกลยุทธ์

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

Foresight: การมองอนาคตอย่างเป็นระบบ ในการมองไปสู่อนาคตของ เพื่อที่จะกระตุ้นให้เกิดผลประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

Food industry: อุตสาหกรรมอาหาร

Ready to Eat: อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

Stakeholders: บุคคล หน่วยงานหรือองค์กรที่ให้ ความสนใจ หรือมีความเกี่ยวข้องต่อผลของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งส่งผลกระทบและผลลบลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือทางอ้อม

Scenario: เป็นวิธีหนึ่งของการมองอนาคต สถานการณ์นั้นสร้างขึ้นมาจากอาศัยโครงเรื่อง (plot) ที่มาจากแนวโน้ม (trends) ที่เห็นอยู่ในปัจจุบันและความไม่แน่นอน (uncertainties) ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต สถานการณ์จึงมีได้หลายสถานการณ์ขึ้นอยู่กับชุดแนวโน้มและความไม่แน่นอนที่เลือกมาประกอบกัน

Back casting: การพิจารณาอนาคตที่กำหนดไว้ แล้ววางแผนการดำเนินงานแบบถอยกลับจากอนาคตที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการทำ back casting จะเน้นการพิจารณาและการถามเพื่อให้ได้คำตอบว่า “ถ้าเป้าหมายในอนาคตเป็นเช่นนี้ เมื่อเราอยู่ ณ จุดนี้ เราจะเป็นอย่างไร และ ต้องทำอะไรบ้าง จึงจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้”

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทฤษฎี

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลการวิจัยบนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีบนพื้นฐาน 2 ทฤษฎีหลักๆ ได้แก่ การมองอนาคต (Foresight) เนื่องจากผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะเห็นทิศทางของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยในอนาคต ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ภายนอก (PESTEL Analysis) เพราะการวิเคราะห์ทฤษฎีดังกล่าวจะทำให้สามารถกำหนดทิศทางและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการผลิตอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานได้ และทฤษฎีการวิเคราะห์สถานการณ์ (Scenario Analysis) เพื่อกำหนดรูปแบบสถานการณ์ในอนาคตของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

2.1.1 แนวคิดการมองอนาคต (Foresight)

การมองอนาคต (Foresight) ได้ถูกนิยามไว้อย่างหลากหลาย ตามที่ Coates (1985) ได้สรุปว่า “เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิด ความเข้าใจอย่างชัดเจนในเรื่องการผลักดันไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ในระยะยาว ที่ควรจะได้มีการหิบบกรายละเอียดต่าง ๆ เข้าสู่ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย การวางแผน และ การตัดสินใจในระดับสูงต่อไป เป็นวิธีการเชิงคุณภาพและปริมาณที่แสดงให้เห็นถึงหนทางที่ นำไปสู่การตรวจสอบ ชี้วัดแนวโน้มที่อาจปรากฏขึ้น และเพื่อการพัฒนา รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ในการเชื่อมโยงเพื่อการวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายอีกทั้งเป็นเรื่องของการเตรียมความพร้อมไปสู่ความต้องการและ โอกาสในอนาคต การมองอนาคตในส่วน ภาครัฐไม่ใช่เรื่องของการกำหนดนโยบายแต่จะช่วยให้สามารถกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ได้ชัดเจน ยืดหยุ่น และใช้ปฏิบัติได้จริง เมื่อเวลาและสถานการณ์เกิดการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะมีนัยที่ใกล้เคียงกับการวางแผน แต่ก็ไม่ใช่การวางแผน การมองอนาคตเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการวางแผนเท่านั้น”

หรือความหมายที่กระทรวงวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนิวซีแลนด์ (Ministry of Research, Science & Technology) ได้นิยามไว้ว่า “การมองอนาคตคือกระบวนการที่เปิดเผยมให้เห็นหนทางสู่อนาคตที่พึงปรารถนาและหลอมรวมจินตนาการ พร้อมกลยุทธ์เพื่อ การรังสรรค์อนาคตนั้น ๆ เข้าไว้ด้วยกัน”

แต่ความหมายหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในวงกว้างที่ศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปกได้สรุปไว้ก็คือ “กระบวนการที่ดำเนินไป อย่างเป็นระบบในการมองไปในอนาคตของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม และปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิด ประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม”

อย่างไรก็ดีจากประสบการณ์ของหลายๆ ประเทศที่ผ่านมาพบว่าการมองอนาคตถูกนำไปประยุกต์ใน

4 ลักษณะด้วยกัน คือ

1) การมองอนาคตของเทคโนโลยีเพื่อการวางแผน การกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของเทคโนโลยีมุ่งเป้า (Foresight about future of technology aimed at technology planning and priority setting)

2) การมองอนาคตของเทคโนโลยีเพื่อระบุเทคโนโลยีที่จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม (Foresight about future of technology aimed at identifying technologies might contribute to economic and social change)

3) การมองอนาคตของความต้องการทางสังคมและเศรษฐกิจและหาวิธีที่จะตอบรับด้วยเทคโนโลยี (Foresight about social and economic needs and the ways in which these might be solved with the help of technologies)

4) การมองอนาคตของความต้องการทางสังคมและเศรษฐกิจและหาวิธีที่จะตอบรับซึ่งอาจไม่มีองค์ประกอบของเทคโนโลยี (Foresight about social and economic needs aimed at identifying ways to alleviate these)

2.1.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ภายนอก (PESTEL Analysis)

การวิเคราะห์สภาพพื้นที่ภายนอกของ Francis J. Aguilar ในปี ค.ศ. 1967 ประกอบไปด้วย

- Politic การเมือง
- Economic เศรษฐกิจ
- Social/ culture สังคมและ วัฒนธรรม
- Technological เทคโนโลยี
- Environmental สภาวะแวดล้อม
- Legal กฎระเบียบ

PESTLE Analysis คือเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจ"ภาพรวม" ของสภาพแวดล้อมพื้นที่ที่กำลังจะเข้าไปดำเนินงานด้านธุรกิจและคิดเกี่ยวกับโอกาสและภัยคุกคามที่อยู่ภายในพื้นที่ธุรกิจใหม่ซึ่งจะต้องทำการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของในพื้นที่ใหม่และ จะต้องคิดวางแผนเพื่อหาประโยชน์จากโอกาสและ พยายามลดภัยคุกคามลงให้ได้

PESTLE Analysis จะช่วยในด้านการวิเคราะห์การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม และกฎระเบียบ ซึ่งหัวข้อเหล่านี้จะใช้ในขั้นตอนแรกเพื่อระดมความคิดในลักษณะระดับของภูมิภาคและระดับประเทศ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์แล้วมาสรุปผล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานภายในองค์กร สำหรับการที่จะเข้าไปเปิดตลาดใหม่ในพื้นที่ยังไม่ทำธุรกิจมาก่อน

สำหรับการนำทฤษฎี PESTLE Analysis ไปใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของอุตสาหกรรมในภาคการเกษตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่จะมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อภาพรวมอุตสาหกรรมในภาคการเกษตรในอนาคต

2.1.3 ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Scenario Analysis)

คำจำกัดความของคำว่า “สภาพการณ์” มีความหมายหลากหลายกตัวอย่างเช่น “คือ การมองภาพเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่องกันภายในตัวเองเพื่อใช้คาดการณ์อนาคตว่าจะเป็นไปอย่างไร” (Michael Porter) และ “คือ การอธิบายสถานการณ์ในอนาคตร่วมกับการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ที่จะเป็นตัวนำไปสู่ผลในอนาคตนั้น” (Michel Godet)

ในการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร สภาพการณ์จะถูกพิจารณาเป็นชนิดของเหตุการณ์ที่อธิบายถึงสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานในอนาคตที่สามารถเป็นไปได้ โดยสภาพการณ์จะมุ่งเน้นไปที่การมองพัฒนาการในภาพรวม จะไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง นอกจากนี้ลำดับของเหตุการณ์ต้องมีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน รูปแบบของสภาพการณ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ Situational Scenario และ Development Scenario โดย Situational Scenario เป็นภาพเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้น และ Development Scenario เป็นภาพเหตุการณ์ที่จะอธิบายการเปลี่ยนแปลงระหว่างปัจจุบันไปยังอนาคต

ในส่วนของการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Scenario Analysis) ก็คือ การวิเคราะห์เพื่อคาดการณ์สภาพการณ์ที่จะเกิดขึ้นที่สามารถเป็นไปได้ ซึ่งการวิเคราะห์สภาพการณ์เป็นเครื่องมือที่ไว้ใช้สำหรับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อรองรับกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้นว่าจะมีความเสี่ยงในระดับที่สูง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ค้นหางานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงและสนับสนุนผลวิจัย ดังนี้

2.2.1 อุตสาหกรรมอาหาร ถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของไทย

จากการที่ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ มีพื้นฐานเป็นประเทศเกษตรกรรม มีผลผลิตทางการเกษตรปริมาณมาก ซึ่งนำมาใช้เป็นวัตถุดิบใน อุตสาหกรรมอาหาร นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งนอกจากจะช่วยสร้างความแข็งแกร่งด้านความมั่นคงทางด้านอาหารของประเทศแล้ว ยังทำให้ไทยเป็นฐานการผลิตอาหารในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงเป็นผู้ส่งออกสินค้าอาหารที่สำคัญในตลาดโลก ทั้งนี้การส่งเสริมจากภาครัฐ ด้วยการวางนโยบาย “ครัวไทยสู่ครัวโลก (Kitchen of the World)” ที่มุ่งเน้นการเป็นผู้นำการผลิตอาหารในอาเซียนและขยายช่องทางการลงทุนไปตลาดโลกมากขึ้น จะเป็นแรงขับเคลื่อนให้อุตสาหกรรมอาหารของไทยมีการขยายตัวได้ในอนาคต

“อุตสาหกรรมอาหาร” เป็นการนำผลผลิตจากภาคเกษตร ได้แก่ ผลผลิตจากพืช ปศุสัตว์ และประมง มาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต โดยอาศัยเทคโนโลยีต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สะดวกต่อการบริโภค หรือการนำไปใช้ในขั้นต่อไป และเป็นการยืดอายุการเก็บรักษาผลผลิตจาก พืช ปศุสัตว์ และประมง โดยผ่านกระบวนการแปรรูปขั้นต้น หรือขั้นกลางเป็นสินค้าสำเร็จรูป หรือขั้นปลายที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ทั้งนี้อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน จัดเป็นการแปรรูปอาหารขั้นสูง เพราะเป็นการใช้เทคโนโลยีให้อาหารมีความพร้อมกับการบริโภค จัดเป็นการสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์

2.2.2 สถานการณ์และแนวโน้มของอุตสาหกรรมอาหารและธุรกิจอาหาร

การผลิตและแปรรูปอาหาร การผลิตอาหารของไทยพึ่งพาแหล่งวัตถุดิบจากผลผลิตทางการเกษตรในประเทศเป็นหลักและมีการนำเข้าบางส่วน ในปี 2557 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคเกษตร (ไม่รวมป่าไม้) คิดเป็น 1.37 ล้านล้านบาท หรือมีส่วนร้อยละ 10.5 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Nominal Gross Domestic Product: GDP) โดยแบ่งเป็นการผลิตพืชผลร้อยละ 84 ปศุสัตว์ร้อยละ 9 และประมงร้อยละ 7 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร ในขณะที่มีแรงงานในภาคการเกษตรถึง 12.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 33.4 ของผู้มีงานทำทั้งหมดในประเทศ สำหรับผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ คือ กลุ่มธัญพืชและพืชอาหาร ได้แก่ อ้อย ข้าว มัน

สำปะหลัง รองลงมาเป็นกลุ่มไม้ผล ได้แก่ สับปะรดและมะม่วง กลุ่มพืชผัก ได้แก่ หอมแดง มันฝรั่ง กระเทียม หอมหัวใหญ่ กลุ่มปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่รุ่น พันธุ์เนื้อ และกลุ่มประมง ได้แก่ กุ้งขาว

นอกจากนี้ ไทยมีการนำเข้าสินค้าอาหารจากต่างประเทศ เพื่อเป็นวัตถุดิบและบริโภค ในประเทศ ที่ผ่านมา มูลค่าการนำเข้าสินค้าอาหารเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในภาพรวม โดยในปี 2557 ไทยนำเข้าสินค้าอาหาร 3.61 แสนล้านบาท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้า ทั้งหมดของไทย โดยแบ่งเป็น สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป ได้แก่ เมล็ดถั่วเหลืองและกากถั่วเหลือง สัตว์น้ำสดแช่เย็นแช่แข็ง ธัญพืช ไขมันและน้ำมันจากสัตว์มูลค่ารวม 2.16 แสนล้านบาท และสินค้า อุปโภคบริโภค ได้แก่ ผักผลไม้และของปรุงแต่ง นมและผลิตภัณฑ์จากนม ชา กาแฟ เครื่องเทศ ขนมหวานและซ็อกโกแลต มูลค่ารวม 1.45 แสนล้านบาท การผลิตและแปรรูปอาหารมีความสำคัญต่อ เศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก โดยมูลค่าการผลิตอาหารของไทยมีสัดส่วนสูงสุดในภาคการผลิต คิด เป็นร้อยละ 22 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคการผลิตในปี 2557 ซึ่งสถานประกอบการ อุตสาหกรรมอาหารส่วนใหญ่จะเป็น โรงงานขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สำหรับประเภท โรงงาน อุตสาหกรรมอาหารที่มีจำนวนมาก ได้แก่ การแปรรูปสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ การผลิตน้ำมัน พืช การผลิตเครื่องปรุงรส การแปรรูปเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ การแปรรูปผลไม้และผัก ตามลำดับ

ด้านปริมาณการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2557 ปริมาณ การผลิตใน อุตสาหกรรมอาหารรวม 28.5 ล้านล้านบาท โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 59 เป็นการผลิตเพื่อ การจำหน่ายในประเทศ ร้อยละ 35 เพื่อการส่งออก และร้อยละ 6 เพื่อเป็นสินค้าคงคลัง โดย ผลิตภัณฑ์ที่เน้นตลาดในประเทศ ได้แก่ เครื่องปรุงรส อาหารสัตว์สำเร็จรูป น้ำมันจากพืชสัตว์และ ไขมันสัตว์เนื้อสัตว์ผลิตภัณฑ์จากนม ผลิตภัณฑ์ประเภทเส้น และขนมอบ ส่วนผลิตภัณฑ์ที่เน้น ตลาดต่างประเทศ ได้แก่ น้ำตาล แป้งมันสำปะหลัง สัตว์น้ำแปรรูป และผักผลไม้แปรรูป ทั้งนี้ ประเทศไทยมีการผลิตอาหารเชิงพาณิชย์ในปริมาณมาก โดยกระบวนการแปรรูปอาหารของไทยมี เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าและ เป็นที่ยอมรับในด้านคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยในระดับสากล

สำหรับในปี 2560 คาดว่าอุตสาหกรรมอาหารจะได้านิสงค์ที่ดีจากผลผลิตทาง การเกษตรที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับทิศทางการบริโภคภายในประเทศที่เริ่มฟื้นตัว สอดรับการท่องเที่ยว ที่มีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง ทำให้เกิดความต้องการต่อสินค้าอาหารเพิ่มมากขึ้นตาม รวมถึงมีการ เติบโตตามการส่งเสริมการลงทุนใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรม อาหารแห่งอนาคตหรือการแปรรูปอาหาร แต่ในส่วนของผู้ประกอบการเอสเอ็มอี อาจจะเผชิญกับ การแข่งขันที่รุนแรงของผู้ผลิตรายใหญ่ การขาดแคลนวัตถุดิบ เป็นต้น

2.2.3 สถานการณ์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปพร้อมทานในอนาคต

ผลผลิตทางด้านอาหารในอนาคต จะเป็นการแปรรูปอาหารขั้นสูงที่อาศัยนวัตกรรม เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารเสริม อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพและความงาม ผลิตภัณฑ์จากแหล่งโปรตีนทางเลือกใหม่ๆ ที่ไม่ใช่เนื้อสัตว์เพื่อตอบโจทย์ผู้บริโภครุ่นใหม่ที่หันมาใส่ใจสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นอกจากนี้ที่กล่าวไปในข้างต้น อาหารทางการแพทย์ (Medical food) คืออีกหนึ่งสินค้าดาวรุ่งในกลุ่มอาหารแห่งอนาคตที่น่าสนใจและมีโอกาสเติบโตสูงต่อเนื่องในอนาคต โดยได้รับอานิสงส์จากการที่ทั่วโลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งไม่ต่างจากไทยที่มีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุค่อนข้างเร็ว โดยคาดว่าในอีกราว 30 ปีข้างหน้า สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นไปอยู่ที่เกือบ 30% ของจำนวนประชากร จากปัจจุบันที่ 11% ส่งผลให้ความต้องการด้านการรักษาพยาบาล ตลอดจนการใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพซึ่งรวมถึงอาหารทางการแพทย์มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย โดยคาดว่าภายในปี 2020 มูลค่าตลาดอาหารทางการแพทย์ในไทยจะเติบโตขึ้นไปอยู่ที่ราว 2,850 ล้านบาท หรือสูงขึ้นถึงเกือบเท่าตัวจากปัจจุบัน ยิ่งไปกว่านั้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารทางการแพทย์ยังสอดคล้องกับ Roadmap ของรัฐบาลที่ต้องการขับเคลื่อนประเทศ (ชุมมี, 2561) เพราะฉะนั้นภาพรวมของอุตสาหกรรมอาหารพร้อมทาน มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงตาม Megatrend โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรที่กำลังจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกประเทศทั่วโลก ทำให้อุตสาหกรรมอาหารพร้อมทานต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันได้อุตสาหกรรมอาหารได้อีก

2.2.4 สถานการณ์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปพร้อมทานในระดับโลก

ภาพรวมตลาดโลกของผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมทาน ที่สามารถตอบโจทย์ผู้บริโภคในด้านความสะดวกสบาย ประหยัดเวลา และสะดวกต่อการพกพา โดยมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกที่สำคัญ อาทิเช่น ความเป็นเมืองหรือวิถีชีวิตคนเมืองขยายตัวเพิ่มขึ้น จากมีการคาดการณ์ว่า จะมีประชากรโลกมาอาศัยในเขตเมืองถึงร้อยละ 70 ในปี 2593 ซึ่งการขยายตัวของเขตเมืองส่งผลให้ประชากรต้องการความสะดวกสบายบนความเร่งรีบในชีวิตประจำวัน ทำให้อาหารพร้อมทานมีบทบาทมากขึ้น เมื่อรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป พฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้บริโภคจะมีแนวโน้มใช้ชีวิตคนเดียวมากขึ้น หรือรูปแบบครอบครัวมีขนาดเล็กลง ส่งผลต่อการบริโภคที่มีต้องการอาหารที่รับประทานได้ง่ายๆ นอกจากนี้ กระแสรักสุขภาพและความใส่ใจสิ่งแวดล้อมที่ผู้บริโภคได้ให้ความสนใจมากขึ้น โดยให้ความสนใจอาหารที่มีความใกล้เคียงอาหารสดมากที่สุด วัตถุดิบต้องมาจากธรรมชาติ ไม่มีสารเคมีสังเคราะห์ เป็นส่วนประกอบและคุณค่าทางโภชนาการ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และฉลาดมีความเข้าใจง่าย ทราบถึงที่มาของวัตถุดิบ นอกจากนี้

การเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) ที่เพิ่มขึ้นทั่วโลก จะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้อาหารพร้อมทานมีความนิยมนิยมเพิ่มมากขึ้น เพราะสร้างความสะดวกสบายกินงาน และเก็บได้นาน ทั้งนี้ ผู้สูงวัยต้องการอาหารที่อ่อนนุ่ม เคี้ยวง่าย

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีส่วนช่วยสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่ช่วยกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคได้ อย่างเช่น การเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการจากสารสกัดจากธรรมชาติ, กระบวนการผลิตที่ทำให้อาหารมีความสดใหม่และไม่ทำลายคุณค่าสารอาหาร บรรจุภัณฑ์ที่ใช้สามารถย่อยสลายได้ง่ายแต่สามารถคงความสดใหม่และไม่ทำลายคุณค่าสารอาหาร หรือการให้บริการที่รวดเร็ว มีช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย สามารถให้บริการผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว เช่น การใช้ Application ในการสั่งซื้ออาหารและบริการจัดส่งอาหาร เป็นต้น

2.2.5 ภาพรวมตลาดโลก กระแสของโลกที่มีผลต่อตลาดอาหารพร้อมทาน

ผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมทานเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่ผ่านกระบวนการปรุงสุกและพร้อมทานได้ทันทีเมื่อนำไปอุ่น อบ นึ่ง หรือเข้าไมโครเวฟ ซึ่งสามารถตอบโจทย์ผู้บริโภคในด้านความสะดวกสบาย ประหยัดเวลา และง่ายต่อการพกพาได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันตลาดอาหารพร้อมทานเป็นตลาดที่มีศักยภาพและมีแนวโน้มการเติบโตตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกที่สำคัญ ดังนี้

- ความเป็นเมืองหรือวิถีชีวิตแบบคนเมือง (Urbanization) ที่ขยายเพิ่มขึ้น
- แนวโน้มความเป็นเมืองหรือวิถีชีวิตแบบคนเมืองจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต โดย

OECD คาดการณ์ว่า ประชากรโลกจะย้ายเข้ามาอาศัยในเขตเมืองมากถึงร้อยละ 70 ในปี พ.ศ. 2593 จากร้อยละ 50 ของ ประชากร โลกทั้งหมดในปี พ.ศ. 2552

รูปภาพ 2.1 การคาดการณ์ร้อยละของประชากรโลกที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองในปี ค.ศ. 2050

- รูปแบบการใช้ชีวิตของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป

การสำรวจของ OECD พบว่าพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะใช้ชีวิตคนเดียวเพิ่มขึ้น โดยคาดการณ์สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงในประเทศที่พัฒนาแล้วในช่วงระหว่างปี

พ.ศ. 2568 – 2573 จะมีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับกลางปี พ.ศ. 2543 ซึ่งประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ ฝรั่งเศส นอกจากนี้ ผู้หญิงในสังคมเริ่มออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น และ การใช้ชีวิตครอบครัวที่มีขนาดเล็ก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้ผู้บริโภคมีรูปแบบการกินที่ยืดหยุ่นและ รับประทานอาหารแบบง่ายๆ

นอกจากนี้ กระแสรักสุขภาพและใส่ใจสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากขึ้น โดย รายงาน Healthy Eating Trends Around The World ของบริษัท นีลเส็น (Nielsen) เดือน มกราคม ปี พ.ศ. 2558 รายงานว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับอาหารมีความใกล้เคียงของสดมากที่สุด (Fresh Like) ผลิตจากวัตถุดิบจากธรรมชาติ โดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น สารแต่งสี กลิ่น รส เป็น ส่วนประกอบ (Less is More) มีคุณค่าทางโภชนาการหลากหลายชนิด (More is More) เช่น ไฟเบอร์ โปรตีน แคลเซียม วิตามิน Omega-3 เป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อมในอนาคต (Eco-Friendly) และ ฉลาดมีความโปร่งใส เลือกใช้ภาษาเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน ผู้บริโภคอ่านแล้วเข้าใจได้ทันที (Clean Label)

รูปภาพ 2.2 สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของการใช้ชีวิตคนเดียวในประเทศต่าง ๆ

- การเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) ทั่วโลกเพิ่มขึ้น

องค์การอนามัยโลกคาดการณ์ว่า ปี พ.ศ. 2593 ประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จะมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรโลกทั้งหมด หรือ 1 ใน 5 คนจะเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี แนวโน้มดังกล่าวจะเป็นปัจจัย บวกให้กับตลาดอาหารพร้อมทานที่สามารถตอบโจทย์ด้านความสะดวกสบาย กินง่าย และเก็บรักษา ได้นาน โดยผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมทานที่เหมาะสมสำหรับผู้บริโภคที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ควรจะต้องมีเนื้อสัมผัส อ่อนนุ่ม เคี้ยว และกลืนง่ายเป็นพิเศษ เป็นต้น

รูปภาพ 2.3 สัดส่วนประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ทั่วโลก

- การพัฒนาเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรม

ปัจจุบันความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสามารถสร้างตลาดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อกระตุ้น ความต้องการที่แอบแฝงภายในของผู้บริโภคได้ เช่น การเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการด้วยสารอาหารที่ สกัดจากธรรมชาติ การสกัดสารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้ในร่างกายในอาหาร กระบวนการผลิตที่ช่วยให้ อาหารมีความคงสดใหม่และไม่ทำลายคุณค่าสารอาหาร บรรลุถึงขั้นที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติที่สามารถยืดอายุและคงความสดของอาหารได้ รวมถึงช่องทางการจัดจำหน่ายและการบริการในตลาด อาหารพร้อมทานใหม่ๆ ที่สะดวกและบริการถึงมือผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว เช่น การวางเครื่องขาย พร้อมอุ่นอาหารพร้อมทานอัตโนมัติในพื้นที่ห้างไกลหรือโรงเรียน การใช้แอปพลิเคชันผ่านมือถือเพื่อ สั่งซื้อและบริการจัดส่งอาหาร

2.2.6 แนวโน้มอุตสาหกรรมอาหารไทย ในปี 2560

แนวโน้มอุตสาหกรรมอาหารไทยในปี 2560 คาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.3 โดยมี มูลค่าราว 1 ล้านล้านบาท ได้รับปัจจัยหนุนจากการบริโภค การส่งออก และการลงทุนที่เติบโต

สำหรับเทรนด์อาหารและเครื่องดื่มที่มาแรงเป็นที่จับตามองในอนาคต ได้แก่

1. อาหารเพื่อสุขภาพ: อาหารเพื่อสุขภาพ อาหารคลีนฟู้ด อาหารที่ลดการปรุงแต่ง
2. อาหารฮาลาล: อาหารฮาลาลสำเร็จรูป อาหารฮาลาลคลีนฟู้ด
3. อาหารสำเร็จรูป: อาหารสำเร็จรูปแช่แข็ง อาหารพร้อมทาน อาหารพร้อมปรุง อาหาร

ส่งถึงบ้าน

อุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทยเป็นสาขาที่รัฐบาลประกาศสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เริ่ม ตั้งแต่โครงการครัวไทยสู่ครัวโลกในปี 2547 โครงการ Thailand Food Valley ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ปี 2556 มีเป้าหมายเพื่อเชื่อมต่อสถาบันการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตรแปรรูป สำหรับรัฐบาลชุดปัจจุบัน กับแนวคิด Thailand 4.0 ก็ยังเสนอให้ประเทศไทยเป็น ชาติ การค้าด้านธุรกิจอาหาร มียุทธศาสตร์สนับสนุนออกมามากมาย รวมถึง Super Cluster เมือง

นวัตกรรมอาหาร หรือ Food Innopolis ที่เป็นพระเอกในการปรับกระบวนการทัศน์ของอุตสาหกรรมสู่ Thailand 4.0

2.2.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 (พ.ศ. 2560 – 2579)

โมเดลประเทศไทย 4.0 ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยตั้งเป้าหมายในระยะ 20 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2560 – 2579) ให้ภาคอุตสาหกรรมไทยมีอัตราการเติบโตของ GDP เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี การลงทุนเติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี มูลค่าการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี TFP เติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 ต่อปี และมีนวัตกรรมอุตสาหกรรมพันธุ์ใหม่ (New Warrior 4.0) จำนวน 150,000 ราย โดยมุ่งเน้นการพัฒนา 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายตามที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ จำแนก เป็น 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่

- (1) กลุ่มเกษตรแปรรูปอาหาร และเทคโนโลยีชีวภาพ
- (2) กลุ่ม สาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์
- (3) กลุ่มเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม อุปกรณ์อัจฉริยะ และหุ่นยนต์
- (4) กลุ่มดิจิทัล
- (5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ทุนวัฒนธรรมและบริการที่มี มูลค่าสูง โดย

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

อุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ปฏิรูปภาคอุตสาหกรรมไทยสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ปฏิรูปนิเวศอุตสาหกรรมรองรับอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เชื่อมโยงอุตสาหกรรมไทยกับเศรษฐกิจโลก

2.2.8 แผนยุทธศาสตร์ครัวไทยสู่โลก พ.ศ. 2559-2564

การดำเนินการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ครัวไทยสู่โลก พ.ศ. 2559-2564 มีขอบเขตครอบคลุม เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมอาหาร ตั้งแต่ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ และธุรกิจสนับสนุน คือ

- 1.) ต้นน้ำ ได้แก่ สินค้าเกษตร ซึ่งครอบคลุมทั้งสินค้าเกษตรอาหาร สินค้าเกษตรแปรรูปเบื้องต้น

- 2.) กลางน้ำคือ สินค้าอุตสาหกรรม ครอบคลุมถึงสินค้าอาหารและเกษตรแปรรูปต่าง ๆ
- 3.) ปลายน้ำ คือ ธุรกิจบริการ ด้านอาหาร ซึ่งครอบคลุมธุรกิจร้านอาหาร โรงเรียนสอนทำอาหาร และธุรกิจการจัดอาหารสำหรับคนหมู่มาก (Catering) และ
- 4.) ธุรกิจ/กิจกรรมสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง อาทิ การตรวจประเมินมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร ธุรกิจโลจิสติกส์สินค้าอาหาร เครื่องจักรกลการเกษตรแปรรูป การวิจัยและพัฒนาด้านสินค้า เกษตรและอาหาร ธุรกิจบรรจุภัณฑ์ และการพัฒนาบุคลากร

2.2.9 กลยุทธ์การปรับตัวของอุตสาหกรรมอาหารไทย

การนำเข้าวัตถุดิบ ทำให้ต้นทุนสูงขึ้นในขณะที่การผลิตเพื่อส่งออกไม่ได้เปรียบทางสิทธิภาษี ทำให้ประเทศไทยต้องเพิ่มมูลค่าทางการผลิต โดยยกระดับห่วงโซ่การผลิตให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการส่งเสริมการลงทุนที่ ประกาศใช้เมื่อต้นปี 2558 ที่ให้มีการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตอุตสาหกรรม แปรรูปอาหาร เช่น การผลิตอาหารที่มีฤทธิ์ในเชิงการรักษา (Medical Food) ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้าอาหาร

การหาดตลาดใหม่ เนื่องด้วยความสามารถไม่เปรียบในทางสิทธิภาษีในตลาดยุโรปทำให้สูญเสียตลาดไปให้ คู่แข่งที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีไม่ว่าจะเป็น อินเดีย เวียดนาม และบังกลาเทศ การมองหาตลาดส่งออกใหม่ๆ ที่ นอกเหนือจากตลาดในยุโรป เช่น ตลาดแอฟริกาที่มีประชากรมากกว่า 1 พันล้านคนและเศรษฐกิจกำลังขยายตัว ตลาดกลุ่มประเทศคณะมนตรีความมั่นคงรัฐอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council - GCC) ที่มีกำลังซื้อสูงและ นำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรมากถึงร้อยละ 80-90 ของความต้องการบริโภคภายในประเทศ หรือตลาดรัสเซียที่ ต้องการการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยการนำเข้าสินค้าอาหารจากสหภาพยุโรป

การสร้างสรรค้มูลค่าเพิ่มให้กับอาหาร (Value added) และมูลค่าเพิ่มนั้นจะต้องส่งไปถึงผู้บริโภค ได้สำเร็จอีกด้วย (Consumer Communication) การเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้อาหารที่ผลิตนั้นไม่จำเป็นเฉพาะในเรื่องของ “คุณประโยชน์เพื่อสุขภาพ” ที่เพิ่มเติมเข้าไปเท่านั้น หากแต่ครอบคลุมไปในด้านอื่น ๆ ที่คำนึงถึงผู้บริโภคเป็นหลักไม่ว่า จะเป็นด้านคุณภาพ มาตรฐานในการผลิต รสชาติที่หลากหลาย หรือความสะดวกในการบริโภค เพื่อเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมอาหารให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคและเศรษฐกิจโลกในอนาคต

2.2.10 การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านอาหารของประเทศไทย

เพื่อพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมอาหารให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สนับสนุนนโยบาย Thailand 4.0 ประเทศไทยควรมุ่งพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านอาหาร แบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1. เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย
2. นวัตกรรมด้านอาหารฟังก์ชัน (Functional Food) และ โภชเภสัช (Nutraceutical Innovation)
3. การเชื่อมโยงนวัตกรรมทางด้านการเกษตรและการแปรรูปอาหาร

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยและกระบวนการวิจัย Methodology โดยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative research มีขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อให้การวิจัยมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยและการเก็บข้อมูล
3. คำถามสำหรับสัมภาษณ์
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้กระบวนการวิจัยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นหลัก เพื่อหาข้อมูลสนับสนุนแนวคิดการมองภาพอนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย ข้อจำกัดเกี่ยวกับนโยบาย แผนและมาตรการของรัฐที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม รวมทั้งข้อกำหนดต่าง ๆ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก ได้มีการออกแบบคำถามเชิงบรรยาย โดยมีการร่างข้อคำถามที่มีลักษณะปลายเปิด ลักษณะของคำถามมีความยืดหยุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป แนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมในอนาคต โดยแบ่งตามระยะสั้น กลาง ยาว สภาพปัจจัยภายนอกด้านต่าง ๆ ส่งผลกระทบให้เกิดโอกาสหรืออุปสรรคต่ออุตสาหกรรม

3.1 การกำหนดกลุ่มประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ คือ ผู้ผลิตในอุตสาหกรรม ผู้บริโภค อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน และ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 ราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยและการเก็บข้อมูล

กระบวนการและขั้นตอนในการออกแบบการวิจัย (Research design) หรือการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแนวคิดในการวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตและหัวข้อการวิจัย อีกทั้งยังเป็นข้อมูลประกอบการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

2. สร้างแบบสอบถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์และสร้างแบบจำลองจากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาครอบคลุมตามขอบเขตการวิจัยซึ่งเป็นที่ต้องการศึกษาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ มีการเรียงลำดับคำถาม มีโครงสร้างคำถามการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ ผู้วิจัยได้แบบสอบถามทั้งหมดไว้ภาคผนวกท้ายเล่ม

- ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- ส่วนที่ 2 : การคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย
- ส่วนที่ 3 : ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นสำหรับการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรม

3.3 คำถามสำหรับสัมภาษณ์

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ คือ ผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้เชี่ยวชาญ ด้านอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 ราย โดยแบ่งรูปแบบการสอบถามข้อมูลเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 การคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นสำหรับการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรม โดยคำถามทั้ง 3 ส่วนผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์โดยตรง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างมีคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

ส่วนที่ 1: คำถามทั่วไปเกี่ยวกับประชากรศาสตร์

เพศ

อายุ

สถานภาพ

ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2: การคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

ท่านมีความเห็นว่าอนาคตของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานจะเป็นอย่างไร

อนาคตในอีก 5 ปีข้างหน้า

อนาคตในอีก 10 ปีข้างหน้า

อนาคตในอีก 15 ปีข้างหน้า

อนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

ท่านมีความเห็นว่าปัจจัยภายนอกด้านต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อโอกาสหรืออุปสรรคต่ออุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานจะอย่างไร

ปัจจัยด้านการเมือง: นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ จากทางภาครัฐส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ: สภาพเศรษฐกิจโดยรวม ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ปัจจัยด้านสังคม: การเติบโตของเมือง การใช้ชีวิตของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี: นวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม: เทรนด์รักษ์โลก ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ปัจจัยด้านกฎหมาย: มาตรการคุ้มครองผู้บริโภคที่ค่อนข้างรุนแรง ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ส่วนที่ 3: ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นสำหรับการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจ ในอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รายบุคคล (Interview) จากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ของข้อความที่ถูกจดบันทึกไว้ มาทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างตัวข้อมูลและบริบท โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. วางแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาแนวทางในการหาคำตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยและคำถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) มาบันทึกให้อยู่ในรูปแบบเอกสาร ทำการอ่าน จัดเรียงข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ค้นหาคำตอบสำคัญของงานวิจัย

3. นำข้อมูลที่ได้ทำการจัดเรียงและเปรียบเทียบ มาจับประเด็นสำคัญสำหรับการตอบคำถามวิจัย หรือประเด็นอื่นเพิ่มเติมที่พบจากการสัมภาษณ์

4. จัดกลุ่มของคำตอบที่มีประเด็นไปในทิศทางเดียวกัน และกำหนดประเด็นหลัก (Theme) เพื่อค้นหาแบบแผน (Pattern) ของข้อมูลในแต่ละประเด็นหรือระหว่างประเด็น พร้อมสร้างคำอธิบาย

5. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในแต่ละกลุ่มเพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างตัวข้อมูลและบริบทกับความหมาย

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยมีทั้งการบันทึกเสียงหรือในบางกรณีให้ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สะดวกให้พบเพื่อให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์และจดบันทึกขณะดำเนินการสัมภาษณ์ หรือกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สะดวกให้บันทึกเสียงผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกขณะดำเนินการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์แบบไว้ในภาคผนวกท้ายเล่มชื่อแบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

3.5 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจำแนกประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์และสรุปความคิดเห็นเพื่อนำเสนอตามจุดประสงค์

บทที่ 4

ผลวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Research ใช้วิธีการวิจัยโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก In-depth Interview จากกลุ่มตัวอย่างจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในภาคอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยรวมจำนวนทั้งสิ้น 9 ราย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการมองภาพอนาคต เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาวิจัยให้สมบูรณ์

ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- ส่วนที่ 2: การคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย
- ส่วนที่ 3: ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นสำหรับการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรม

- ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

● ผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน	3	ท่าน
● นักวิชาการอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน	3	ท่าน
● ผู้บริโภคอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน	3	ท่าน

- ส่วนที่ 2: การคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

- ผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

ตาราง 4.1 ผู้ผลิตมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม 5-20 ปีข้างหน้า

5Year	10Year	15Year	20Year
ผลิตอาหารเฉพาะที่ เหมาะสมกับผู้บริโภค เฉพาะกลุ่มอายุ	บรรจุภัณฑ์อาหาร รูปแบบใหม่ที่สะดวก กับการรับประทาน	กรรมวิธีการผลิต อาหารรูปแบบใหม่ ที่มาใช้แทนการผลิต แบบเดิม	ผลิตภัณฑ์อาหาร สังเคราะห์เพื่อการ รักษาโรคต่าง ๆ ใน อนาคต

- นักวิชาการอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

ตาราง 4.2 นักวิชาการมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม 5-20 ปีข้างหน้า

5Year	10Year	15Year	20Year
อาหารที่มีคุณค่าทาง โภชนาการครบ สะดวก	อาหารเฉพาะบุคคล ตามที่ร่างกายต้องการ	บรรจุภัณฑ์อาหารที่ แสดงวันหมดอายุได้ เอง	อาหารสังเคราะห์ผ่าน การวิจัยพัฒนาจาก Lab

- ผู้บริโภคอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

ตาราง 4.3 ผู้บริโภคมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม 5-20 ปีข้างหน้า

5Year	10Year	15Year	20Year
อาหารที่เน้นความ อร่อยสดใหม่ ได้	อาหารสำหรับกลุ่ม ผู้สูงอายุ กินเพื่อเสริม สุขภาพ	ผลิตภัณฑ์รูปแบบ ใหม่ที่บริโภคแทน	อาหารที่เป็นยา รูปแบบอาหารใน

ตาราง 4.4 ผู้บริโภคมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม 5-20 ปีข้างหน้า (ต่อ)

สารอาหารครบถ้วน ดี		อาหาร ได้คุณค่าทาง	อนาคตเป็นเมื่อด
ต่อสุขภาพ		โภชนาการดี	บริโภคสะดวก

ปัจจัยด้านการเมือง: นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ จากทางภาครัฐส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ผู้ผลิตให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายของทางภาครัฐที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม ส่งผลกระทบต่อทางด้านดีกับผู้ผลิต มีการตั้งโครงสร้างองค์กรในการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน สามารถต่อยอดนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งต่อไปให้กับธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดเล็ก เพื่อเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตของไทยให้ดีขึ้น อีกทั้งมีการส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐที่ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ผลิตทั้งผู้ผลิตรายใหญ่ในอุตสาหกรรมเดิมและผู้ผลิตหน้าใหม่

นักวิชาการให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย Food Innopolis หรืออุตสาหกรรม 4.0 ส่งผลกระทบต่อในด้านดีกับอุตสาหกรรม จากเครือข่ายที่จัดตั้งช่วยเป็นตัวกลางในการประสานงานในแต่ละหน่วยงานให้มีความเชื่อใจกัน นำความรู้และเทคโนโลยีจากการวิจัยมาแบ่งปันเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาอุตสาหกรรมและให้ความรู้แก่ผู้ผลิตรายใหม่ที่เข้ามาหรือต่อยอดรูปแบบธุรกิจในปัจจุบันให้มีความทันสมัยเพิ่มมากขึ้น โดยการใช้นวัตกรรมเข้ามาเป็นปัจจัยเสริมการผลิตให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ

ผู้บริโภคให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อทางด้านดีเรื่องคุณภาพสินค้าและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมากขึ้น เป็นผลมาจากการแข่งขันในอุตสาหกรรมที่ทำให้มีผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานที่มีสูงขึ้น ผู้ผลิตเร่งสร้างจุดเด่นของตัวเองให้เป็นที่ยอมรับและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ : สภาพเศรษฐกิจโดยรวม ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ผู้ผลิตให้ความเห็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงและความไม่แน่นอนของตลาดส่งผลกระทบต่อกับการขยายโรงงานและการเข้ามาลงทุนใหม่ของผู้ผลิตขนาดเล็กในอุตสาหกรรม แต่สำหรับผู้ผลิตรายใหญ่ที่มีการผลิตเพื่อส่งออกทำให้เห็นว่า เรื่องเศรษฐกิจมีผลกระทบต่ออย่างมาก ทั้งเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงิน การปรับขึ้นหรือยกเว้นภาษีตามภาครัฐ รวมถึงความผันผวนทางกลไกตลาดอุปสงค์อุปทานของวัตถุดิบ

นักวิชาการและผู้บริโภคให้ความเห็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับการเลือกซื้ออาหารในชีวิตประจำวัน เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้นทำให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง แต่อย่างไรก็ตามอาหารนั้นถือเป็นปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต ไม่อาจหลีกเลี่ยงหรือหาสิ่งอื่นมาทดแทนได้ ในปัจจุบัน ประเด็นนี้อาจส่งผลกระทบที่ดีกับทางผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานเนื่องจากหากเปรียบเทียบราคากับอาหารทั่วไปไม่ได้แตกต่างกันมาก มีข้อดีในเรื่องของความสะดวกและความสะอาดที่ผ่านกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ

ปัจจัยด้านสังคม : การเติบโตของเมือง การใช้ชีวิตของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ผู้ผลิตให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อสมควรกับธุรกิจ เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนความต้องการของผู้บริโภคก็เปลี่ยนตามกัน ผู้ผลิตจึงต้องศึกษาแนวโน้มของอาหารที่ผู้บริโภคต้องการความสะดวกรวดเร็วอีกทั้งคุณค่าทางโภชนาการ ดังนั้นการให้ข้อมูลหรือการประชาสัมพันธ์จึงเข้ามามีบทบาทในการสื่อสารเข้าถึงผู้บริโภคให้ตรงกลุ่ม

นักวิชาการให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน เนื่องจากผู้ผลิตที่เข้ามาขอคำปรึกษาด้านการผลิตมีแนวโน้มต้องการความรู้ในการผลิตอาหารให้ตรงกลุ่มผู้บริโภค ทางนักวิชาการสังเกตเห็นในเรื่องนี้จึงมีการทำวิจัยเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับเด็กหรือผู้สูงอายุ ซึ่งต้องใช้นวัตกรรมการผลิตขั้นสูงต่างจากอาหารสำเร็จรูปปัจจุบัน ดังนั้นการทำวิจัยจึงสามารถช่วยอุตสาหกรรมได้มากทั้งในมุมมองของผู้ผลิตที่จะได้ขบวนการผลิตเพื่อสินค้าที่มีคุณภาพและผู้บริโภคที่จะได้สินค้าตามความต้องการ

ผู้บริโภคให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมปัจจุบัน การเติบโตของสังคมเมือง รูปแบบการใช้ชีวิตที่เร่งรีบ การบริโภคอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานจึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก แต่ก็มีหลายปัจจัยที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญ เรื่องราคา คุณค่าทางโภชนาการ ความสะดวกรวดเร็ว จึงมีผลในการเลือกบริโภคเมื่อเปรียบเทียบกับ อาหารทั่วไป อาหารเดลิเวอรี่ อาหารแช่แข็ง ทำให้มีทางเลือกที่หลากหลายสำหรับผู้บริโภคในการตัดสินใจ ปัจจุบันขนาดครอบครัวที่เล็กลงส่งผลดีกับอุตสาหกรรม ผู้บริโภคจะเลือกอาหารที่สะดวกรวดเร็วไม่นิยมการทำครัวเหมือนในอดีต

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี : นวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ผู้ผลิตให้ความเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีนวัตกรรมด้านการผลิตว่าส่งผลกระทบต่อธุรกิจมาก ปัจจุบันกระบวนการผลิตอาหาร โดยเฉพาะในกลุ่มอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานซึ่งเป็นการผลิตครั้งหนึ่งในจำนวนมาก ๆ ดังนั้นเครื่องจักรหรือนวัตกรรมในการผลิตต่าง ๆ จึงมีผลช่วยให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ ประหยัดเวลา ลดข้อผิดพลาดในกระบวนการต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถลดต้นทุนการผลิต และมีแนวโน้มว่าจะพัฒนาต่อเนื่องโดยมีเมนูอาหาร บรรจุภัณฑ์ รวมทั้งการออกแบบรับประทานแบบใหม่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

นักวิชาการให้ความเห็นเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมอาหารไว้ว่า เทคโนโลยีมีผลกระทบต่อทั้งผู้ผลิตและบริโภครวมอย่างมาก การวิจัยและพัฒนาจะเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความต้องการของผู้บริโภคกับการออกแบบสินค้าของผู้ผลิต กระบวนการผลิตปัจจุบันมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถผลิตสินค้าใหม่ๆ ที่มีทั้งคุณค่าทางโภชนาการ บรรจุภัณฑ์ที่สะดวกสำหรับการบริโภค อีกทั้งการออกแบบและพัฒนาจากนักวิจัยสามารถช่วยเหลือผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดเล็กได้มาก ในการเพิ่มประสิทธิภาพอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานในประเทศไทยให้สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่ภายในประเทศ รวมไปถึงการส่งออกที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมและธุรกิจอาหารไทย

ผู้บริโภคให้ความเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีในอีกมุมหนึ่ง ซึ่งมีผลกระทบทางด้านดีกับตัวผู้บริโภค ทำให้มีทางเลือกในการซื้อสินค้ามากขึ้น การพัฒนาระบบการซื้ออาหารออนไลน์หรืออาหารเดลิเวอรี่สร้างมิติใหม่ในการบริโภคสินค้า จากเดิมการซื้ออาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานในร้านสะดวกซื้อนับเป็นวิธีที่ง่ายสะดวกรวดเร็ว แต่ปัจจุบันการมีตัวเลือกในการสั่งอาหารเดลิเวอรี่ถือเป็นอีกทางเลือกที่ตอบสนองความต้องการของสังคมเมืองปัจจุบันที่ต้องการความเร่งรีบได้ดี ในเรื่องนี้อีกมุมหนึ่งผู้ผลิตให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าตลาดของอาหารเดลิเวอรี่กับอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานอยู่ในคนละประเภท

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม : เทรนรักษ์โลก ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

ผู้ผลิตให้ความเห็นเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม ว่ามีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารด้านวัตถุดิบในการผลิต ปศุสัตว์หมู ไก่ ปลา ล้วนพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อมในการเจริญเติบโต หากเกิดโรคระบาดขึ้น เช่น ไข้หวัดนก ซึ่งเคยส่งผลกระทบต่ออย่างมากกับผู้ผลิตเนื้อไก่ เชื้อโรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในโรงงานผลิตอาหาร ดังนั้นการป้องกันและเตรียมแผนสำรองเพื่อรองรับภัยธรรมชาติหรือสิ่งที่ไม่อาจคาดการณ์ได้จากสภาวะแวดล้อมนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญ อีกด้านผู้ผลิตมองว่าอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานมีส่วนช่วยในการลดปริมาณขยะจากอาหารสดซึ่งมี

อายุการเก็บรักษาสั้น แต่เมื่อผ่านกระบวนการแปรรูป ปิ้งสุก สามารถยืดอายุการเก็บรักษาได้นานมากยิ่งขึ้น

นักวิชาการให้ความเห็นเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ปัจจุบันใช้กันแพร่หลายในอุตสาหกรรมอาหาร ด้วยต้นทุนที่ถูกรวมถึงคุณสมบัติเรื่องการเก็บรักษาอาหารให้มีอายุได้นานขึ้น ทำให้กระแสการลดการใช้พลาสติกเป็นบรรจุภัณฑ์ส่งผลกระทบต่อโดยตรง ถึงแม้ว่าทางผู้ออกแบบวิจัยและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณสมบัติดีกว่าพลาสติก แต่ด้วยต้นทุนที่สูงขึ้นในการพัฒนาทำให้ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตด้วย เทนบรรจุภัณฑ์ที่รักษ์สิ่งแวดล้อมกำลังจะเข้ามาแทนและเป็นผลดีของอุตสาหกรรมอาหารในอนาคต

ผู้บริโภคให้ความเห็นเกี่ยวกับกระแสสิ่งแวดล้อมมากเช่นกัน จากกระแสของโลกที่ผ่านมาเรื่องฝุ่นควันในเมืองหลวงกระตุ้นให้ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากขึ้น อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปอาจไม่ได้เป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหานี้โดยตรง แต่หากมองย้อนกลับไปในช่วงตอนการผลิตก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่ามีการปล่อยของเสียทางอุตสาหกรรมสู่ธรรมชาติ ปัจจุบันการที่ผู้ผลิตมีการแสดงฉลากที่แสดงถึงกระบวนการผลิตที่ใส่ใจกับสิ่งแวดล้อมทั้งระบบก็เป็นปัจจัยเสริมในการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภค

ปัจจัยด้านกฎหมาย : มาตรการคุ้มครองผู้บริโภคที่ค่อนข้างรุนแรง ส่งผลกระทบต่ออย่างไร ผู้ผลิตให้ความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค มีผลกระทบกับมากกับอุตสาหกรรมอาหาร สำเร็จรูปพร้อมรับประทาน เพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าสามารถตรวจสอบย้อนกลับไปถึงกระบวนการผลิต อีกทั้งการตรวจสอบมาตรฐานจากคณะกรรมการอาหารและยา , GMP มาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์ เป็นเกณฑ์ควบคุมการผลิตที่ดี, HACCP ระบบควบคุมการผลิตอาหารเพื่อให้ได้อาหารที่ปลอดภัย

นักวิชาการและผู้บริโภคให้ความเห็นเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองผู้บริโภค มีผลกระทบต่อไม่มากกับการเลือกซื้อสินค้า เพราะปัจจุบันการบริโภคอาหารทั่วไปตามท้องตลาด ไม่ได้มีการรับรองเกี่ยวกับเรื่องกรรมวิธีการผลิตหรือคุณภาพของสินค้าอยู่แล้ว การมีมาตรการนี้จึงกระตุ้นการให้ความสำคัญของฉลาก มาตรฐานในการผลิต คุณค่าทางโภชนาการซึ่งจะมีแนบอยู่แล้วในกลุ่มอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน เป็นเพียงการกระตุ้นให้เกิดการใส่ใจในฉลากและเอื้อให้เกิดการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ก่อนรับประทาน

ส่วนที่ 3: ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นสำหรับการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

ผู้ผลิตอาหารมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ Future Food อาหารอนาคต

แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ตามลักษณะอาหาร ดังนี้

Functional Food อาหารเสริมสุขภาพ

วิวัฒนาการเพื่อผู้บริโภคในยุคสมัยแห่งการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ มีคุณค่าบำรุงรักษาร่างกายเพื่อชีวิตที่ดีกว่า

Medical Food อาหารทางการแพทย์

ตอบสนองด้านการรักษาด้วยนวัตกรรมอาหารแห่งอนาคตที่ใช้ทดแทนยาหรืออาหารเสริมเพื่อการรักษา ฟันฟู และดูแลผู้ป่วย

Organic Food อาหารอินทรีย์

ตอบสนองผู้บริโภคยุคใหม่ที่ตระหนักถึงคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร ตลอดจนวัตถุดิบและส่วนผสมต่าง ๆ

Novel Food อาหารที่ใช้นวัตกรรมในการผลิตขึ้นมาใหม่

อาหารยุคใหม่ที่เปลี่ยนวิถีแห่งความเป็นอยู่การบริโภคแบบใหม่ด้วยรูปแบบการผลิตที่เปลี่ยนไปจากเดิม

จากแนวโน้มอุตสาหกรรมอาหารในอนาคตข้างต้น นักวิชาการด้านอาหารมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมอาหารให้สามารถแข่งขันได้ ควรแบ่งการพัฒนาเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย ได้แก่ เทคโนโลยีด้านพันธุศาสตร์ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีด้านเอนไซม์ เคมีทางอาหาร เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว วัสดุศาสตร์ บรรจุภัณฑ์ การทดสอบในสัตว์ทดลอง การทดสอบในคน ความปลอดภัยด้านอาหาร Carbon Footprint เป็นต้น

2. นวัตกรรมด้านอาหารฟังก์ชัน (Functional Food) และ โภชเภสัช (Nutraceutical Innovation) คือ อาหาร หรือส่วนประกอบของอาหารที่มีสรรพคุณซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ประโยชน์ทางยา ป้องกันโรค รักษาโรค และชะลอความชรา นอกเหนือไปจากเป็นแหล่งของสารอาหาร ให้พลังงาน ทำให้เริ่ม เช่น มีส่วนประกอบที่ทำให้ลดคอเลสเตอรอลในเลือด ลดความดันโลหิต มีสารต้านอนุมูลอิสระ ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นต้น

3. การเชื่อมโยงนวัตกรรมทางด้านการเกษตรและการแปรรูปอาหาร ได้แก่ กระบวนการแปรรูปอาหาร การปรับปรุงและขยายพันธุ์พืช ฟาร์มอัจฉริยะ ผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก การเพาะปลูกใน ระบบปิด เทคโนโลยีด้านดินและน้ำ เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว การผลิตพลังงาน จากไบโอเมส เทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร เครื่องจักรกลการเกษตร แล็บด้านปศุสัตว์และสัตววิทยา เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยอภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Research ใช้วิธีการวิจัยโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก In-depth Interview จากกลุ่มตัวอย่างจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในภาคอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยรวมจำนวนทั้งสิ้น 9 ราย มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงภาพรวมของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย, เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยในอนาคต และเพื่อทราบถึงปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อได้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำถามเพื่อใช้สำหรับสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างให้สอดคล้องและได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสำหรับนำไปวิเคราะห์ต่อ และมีวิธีการเก็บข้อมูลเป็นการ สัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และจัดกลุ่ม ซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็น ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

ส่วนที่ 2 อภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้คือ

5.1 การสรุปผลการวิจัย

ผลของการศึกษานี้สรุปการคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยในอนาคต โดยแบ่งตามระยะสั้น กลาง ยาว สภาพปัจจัยภายนอกด้านต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อโอกาสหรืออุปสรรคต่ออุตสาหกรรม ดังนี้

ตาราง 5.1 ผู้วิจัยมองภาพอนาคตของอุตสาหกรรม 5-20 ปีข้างหน้า

5Year	10Year	15Year	20Year
Functional Food	Personalized Food	Smart Packaging	Super Food

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ปัจจัย นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม การตั้งเครือข่ายองค์กรในการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน สามารถต่อยอดนวัตกรรมใหม่ ๆ สามารถปรับใช้กับธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดเล็ก เพื่อเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตของไทยให้ดีขึ้น นำความรู้และเทคโนโลยีจากการวิจัยมาเป็นฐานข้อมูล โดยการใช้นวัตกรรมเข้ามาเป็นปัจจัยเสริมการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ปัจจัยเศรษฐกิจส่งผลกระทบโดยตรงกับการเลือกซื้ออาหารในชีวิตประจำวัน เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้นทำให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง ปัจจัยด้านการเติบโตของชีวิตเมืองและปัจจัยด้านนวัตกรรม ส่งผลกระทบทางด้านดีโดยตรงกับอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

เพื่อตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมของคนไทย ที่ตระหนักเห็นผลร้ายที่อาจทำให้เสียชีวิตจากโรคร้ายต่าง ๆ กันมากขึ้น เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ภาวะอ้วน โรคอ้วน โรคเมเร็งบางชนิด เป็นต้น อันมีสาเหตุที่สำคัญเกิด จากความไม่สมดุลของการรับประทานอาหารและการออกกำลังกาย ดังนั้นการได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพ ร่วมกับการออกกำลังกาย อย่างเหมาะสมจะทำให้มีสุขภาพที่ดีและเหตุผลดังกล่าวทำให้คนไทยหันมาใส่ใจสุขภาพของตนเองกันมากขึ้น โดยหันกลับมารับประทาน อาหารเพื่อสุขภาพและออกกำลังกายกันมากขึ้น อีกปัจจัยหนึ่งคือที่ทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไปคือ วิธีการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในเมืองใหญ่ ๆ ที่ต้องการความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย และการพกพาที่ง่ายในการบริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลด้านดีต่ออุตสาหกรรมอาหารพร้อมรับประทาน ทำให้ตลาดอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานกำลังเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการผลิตและจำหน่ายทำให้ผู้ผลิตอาหารมีแนวโน้มมุ่งพัฒนาในเรื่องดังต่อไปนี้

1. พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารในรูปแบบใหม่ ๆ มุ่งเน้นให้มีสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เพื่อให้ผู้บริโภคมีสุขภาพที่ดีรวมทั้งมุ่งพัฒนาระบบวิธีการผลิตให้มีการเก็บรักษาได้นานขึ้น
2. ให้ความสำคัญในเรื่องตรารับรองมาตรฐานในผลิตภัณฑ์ ปัจจุบันผู้บริโภคส่วนหนึ่งหันมาให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารเป็นหลัก ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการดูแลสุขภาพที่ดี ดังนั้นผู้ผลิตจำเป็นต้องผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน โดยผ่านการตรวจสอบกับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคว่าผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณภาพ และความปลอดภัย

3. มุ่งเน้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัยสะดวกสบายในการบริโภค ผู้ผลิตจำเป็นต้องคิดค้น ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

4. เพิ่มช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการความสะดวกสบายของผู้บริโภค เช่นการนำผลิตภัณฑ์ไปขายในร้านสะดวกซื้อ ซึ่งมีสาขามากมายทั่วประเทศ ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นได้กระจายไปถึงมือผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง

5. ผลิตให้มีความสดมากที่สุด เนื่องจากยังมีผู้บริโภคบางกลุ่มที่ยังติดอยู่กับรสชาติของอาหารปรุงสดมากกว่า จึงเป็นสิ่งท้าทายของผู้ผลิตในการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

5.2 อภิปรายผลวิจัยในการนำไปประยุกต์ใช้

ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย ในมุมมองที่แตกต่างกันในแต่ละบริบท

ผู้ผลิตสามารถประยุกต์ภาพแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมในอนาคต ตามระยะสั้น กลาง ยาว สภาพปัจจัยภายนอกด้านต่าง ๆ ส่งผลกระทบให้เกิดโอกาสหรืออุปสรรคต่ออุตสาหกรรม ทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคเพื่อผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย นักวิชาการเป็นตัวกลางสำคัญในการวิจัยและพัฒนาช่วยส่งเสริมนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ผลิต เทคโนโลยีมีผลต่ออุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทยอย่างมาก

5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต

ปัจจัยภายนอกด้านนโยบายของทางภาครัฐที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม ส่งผลกระทบทางด้านดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน การตั้งเครือข่ายองค์กรร่วมในการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จ รูปพร้อมรับประทาน สามารถต่อยอดนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งต่อไปให้กับธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดเล็ก เพื่อเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตของไทยให้ดีขึ้น การส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐที่ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ผลิตผู้ผลิตหน้าใหม่ที่จะเข้ามาในอุตสาหกรรม เป็นการ

กระตุ้นให้นำความรู้และเทคโนโลยีจากการวิจัยมาแบ่งปันเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาอุตสาหกรรม สร้างจุดเด่นของตัวเองให้เป็นที่ยอมรับและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องการมองภาพอนาคตในเรื่องของการศึกษาแนวโน้มของอุตสาหกรรมต่าง ๆ มีหลายปัจจัยที่มีผลกระทบในการคาดการณ์อนาคต มุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมถือเป็นข้อมูลสำคัญในการเขียนภาพอนาคต หากสามารถต่อยอดการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมไปยังกลุ่มเป้าหมายในอุตสาหกรรมหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านแตกต่างกันตามบริบทจะทำให้สามารถคาดการณ์อนาคตได้แม่นยำมากขึ้น แนวโน้มของโลกนั้นก็ยังมีผลกระทบสำคัญในการดูแลแนวโน้มตลาดหรือการพัฒนาในอุตสาหกรรมในอนาคต

5.5 ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมองภาพอนาคตเป็นการศึกษารวบรวมปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เพื่อดูผลกระทบต่ออุตสาหกรรมซึ่งเป็นเรื่องที่ยากในการตั้งประเด็นคำถาม ผู้ให้สัมภาษณ์จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของตนเองเป็นส่วนใหญ่ซึ่งทำให้ไม่สามารถเฉพาะเจาะจงได้ ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีผลอย่างมากกับผลวิจัยในครั้งนี้

บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ. 2558. วิทยาลัยชนประชาคมอาเซียนภายหลังปี 2558
และแผนงานประชาคม
- กระทรวงอุตสาหกรรม. 2554. แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. 2559. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี
(พ.ศ. 2560-2579).
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย
(พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ สุทธิญา. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อ
อาหารแช่แข็งสำเร็จรูป. กรณีศึกษา อาหารประเภท ซาลาเปา เขต กรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปานทิพย์ เปลี่ยนโมฬี. (2552). “อาหารพร้อมบริโภคโอกาสของ SMEs ไทย”, อุตสาหกรรมสาร.
52 (ฉบับเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์). กรุงเทพฯ.
- ปาลิดา ไชยวงศ์. (2553). พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปแช่แข็งของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนูญ จันทร์ประสิทธิ์. (2552). “อาหารพร้อมทาน อาหารพร้อมปรุง”, อุตสาหกรรมสาร.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศูนย์ข้อมูลและการคาดการณ์เทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2562.
รายงานการคาดการณ์นวัตกรรมอุตสาหกรรม.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2550, พฤศจิกายน). แนวโน้มอาหารเสริมสุขภาพปี 51.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) 2559
รายงานผลการสำรวจการวิจัยและพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมอาหารของไทย
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) 2559
แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมอาเซียน.

แบบสัมภาษณ์

การคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการจัดการธุรกิจ
มหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 การคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นสำหรับการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจในอนาคต

อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลาและให้ความร่วมมือในการ
ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์นี้ ซึ่งจะทำให้การวิจัยในครั้งนี้ได้ผลที่สมบูรณ์และสำเร็จลุล่วง
ไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลและความคิดเห็นของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับอย่างเคร่งครัด
ผลวิจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะถูกนำมาใช้ประโยชน์เชิงวิชาการเท่านั้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดเพียง 1 ข้อเท่านั้น

1. เพศ

ชาย   หญิง

2. อายุ ..... ปี

3. สถานภาพ

โสด   สมรส   หม้าย/หย่าร้าง

4. ระดับการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

5. อายุงานในอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

5 ปีขึ้นไป - 10 ปี

10 ปีขึ้นไป - 15 ปี

15 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 การคาดการณ์อนาคตอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

1. ท่านมีความเห็นว่าอนาคตของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานจะเป็นอย่างไร

- อนาคตในอีก 5 ปีข้างหน้า

.....

.....

.....

.....

.....

- อนาคตในอีก 10 ปีข้างหน้า

.....

.....

.....

.....

.....

- อนาคตในอีก 15 ปีข้างหน้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- อนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีความเห็นว่าปัจจัยภายนอกด้านต่าง ๆ ส่งผลกระทบให้เกิดโอกาสหรืออุปสรรคต่ออุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานจะอย่างไร

- ปัจจัยด้านการเมือง: นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ จากทางภาครัฐส่งผลกระทบอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ : สภาพเศรษฐกิจโดยรวม ส่งผลกระทบอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

- ปัจจัยด้านสังคม : การเติบโตของเมือง การใช้ชีวิตของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ส่งผลกระทบอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

- ปัจจัยด้านเทคโนโลยี : นวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

.....

.....

.....

.....

- ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม : เทรนรักษ์โลก ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

.....

.....

.....

.....

- ปัจจัยด้านกฎหมาย : มาตรการคุ้มครองผู้บริโภคที่ค่อนข้างรุนแรง ส่งผลกระทบต่ออย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นสำหรับการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจใน
อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานของประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....